

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว

ของ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๒/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๔๙

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง	{	นายทะเบียนพรรคการเมือง	ผู้ร้อง
		พรรคประชาธิปัตย์	ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้องยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ขอให้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์ ผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง โดยอ้างว่าคณะกรรมการกองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้อนุมัติโครงการและแผนงานรอบปี ๒๕๔๘ ของผู้ถูกร้องจำนวน ๕ โครงการ งบประมาณ ๒๑๙,๖๐๐ บาท โดยผู้ถูกร้องได้เบิกจ่ายเงินจำนวนดังกล่าวแล้วต่อมา สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือแจ้งเตือนให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ได้รับเงินสนับสนุน จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๘ ให้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๙ ตามนัย มาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยในส่วน ของผู้ถูกร้องได้รับหนังสือเตือนเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๙ และวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ แต่เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้รับรายงานการใช้จ่าย เงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี ๒๕๔๘ จากผู้ถูกร้องแต่อย่างใด และต่อมาในวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๙ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับหนังสือของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๙ ซึ่งลงนามโดยนายรัฐกิจ กุระแก้ว รองผู้อำนวยการพรรคของผู้ถูกร้อง

ทำการแทนหัวหน้าพรรค โดยหนังสือดังกล่าวได้จัดส่งรายงานผลการดำเนินการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองของผู้ถูกร้อง ในรอบปี ๒๕๔๘ พร้อมหนังสือมอบอำนาจของพลเรือเอก ชัย สุวรรณภาพ หัวหน้าพรรคที่ได้มอบอำนาจให้นายรัฐกิจเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องนี้ และได้ชี้แจงสาเหตุที่รายงานผลดังกล่าวล่าช้าว่า การจัดส่งหนังสือถึงประธานกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง นั้น ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการจัดส่งในซองเดียวกับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๘) แต่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ธุรการของผู้ถูกร้องไม่ได้นำส่งในซองเดียวกัน ซึ่งผู้ถูกร้องเข้าใจว่าหนังสือดังกล่าวได้ส่งไปในซองเดียวกันเรียบร้อยแล้วต่อมาภายหลังทราบว่าหนังสือดังกล่าวยังไม่ได้ส่งไป ผู้ถูกร้องจึงรีบดำเนินการจัดส่งเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยผู้ถูกร้องมิได้มีเจตนาหลีกเลี่ยงการจัดส่งแต่อย่างใด ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบทะเบียนพรรคการเมืองแล้วไม่ปรากฏว่ามีชื่อนายรัฐกิจเป็นกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง จึงได้เสนอเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติได้ประชุม เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ แล้วมีความเห็นว่าผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองเกินกำหนดเวลาตามกฎหมาย จึงได้เสนอความเห็นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้สรุปข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเสนอประธานกรรมการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง พิจารณา แต่มีเหตุให้ประธานกรรมการเลือกตั้งต้องพ้นจากตำแหน่ง จึงไม่มีผู้มีอำนาจดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และเมื่อมีคณะกรรมการเลือกตั้งชุดใหม่แล้ว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้สรุปข้อเท็จจริงเสนอต่อคณะกรรมการเลือกตั้งในคราวประชุมครั้งที่ ๑๑๒/๒๕๔๕ (๒๖) เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยที่ประชุมเห็นว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๘ ตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แม้พ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวผู้ถูกร้องจะได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง แต่ก็เป็นการดำเนินการโดยนายรัฐกิจรองผู้อำนวยการพรรคซึ่งมิใช่ผู้มีอำนาจดำเนินการแทนพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงมีมติให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ
รัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติของกฎหมายต่อไป

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย โดยให้โอกาส
ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ซึ่งผู้ถูกร้องโดยพลเรือเอก ชัย สุวรรณภาพ หัวหน้าพรรค
ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๕ ขอให้ยกคำร้องโดยอ้างว่า การทำรายงาน
การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองและการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง
ในรอบปีเป็นการดำเนินการและจัดทำควบคู่กัน เมื่อผู้ถูกร้องได้รับหนังสือเตือนจึงดำเนินการทันที
แต่เนื่องจากผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองที่เริ่มก่อตั้ง มีข้อจำกัดในด้านการเงินและการทำงานจึงต้อง
ตรวจสอบอย่างละเอียด โดยพลเรือเอก ชัย หัวหน้าพรรคได้มอบหมายให้นายสุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ
รองหัวหน้าพรรคและรักษาการเลขาธิการพรรคเป็นผู้ควบคุมและกำกับดูแลการจัดส่งรายงานดังกล่าว
ส่วนนายรัฐกิจรองผู้อำนวยการพรรคและรักษาการผู้อำนวยการพรรคสามารถรับมอบหมายงานตามที่
หัวหน้าพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรคมอบหมายได้ ผู้ถูกร้องจึงได้ทำหนังสือมอบหมาย
ซึ่งการมอบหมายดังกล่าวเป็นการใช้ดุลพินิจของกรรมการบริหารพรรค ประกอบกับข้อบังคับพรรค
ข้อ ๔๗ ให้เลขาธิการพรรคเป็นผู้กำกับดูแลกิจการทั้งปวงของสำนักงานใหญ่โดยมีผู้อำนวยการ
สำนักงานใหญ่ของพรรคเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ส่วนผู้อำนวยการสำนักงานใหญ่จะเป็นกรรมการ
บริหารหรือเป็นสมาชิกสามัญของพรรคหรือไม่ก็ได้และการลงลายมือชื่อเพื่อผูกพันต่อบุคคลภายนอก
นั้น ผู้ถูกร้องได้มอบอำนาจให้นายรัฐกิจเป็นผู้รับมอบอำนาจตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา ๘๐๐ โดยที่ตอนตั้งพรรคนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีได้โต้แย้ง ผู้ถูกร้องจึงเข้าใจว่า
สามารถดำเนินการตามข้อบังคับพรรคได้ ประกอบกับการดำเนินการดังกล่าวเป็นเพียงขั้นตอนในการ
ตรวจและเรียบเรียงให้ถูกต้อง มิได้เป็นการมอบหมายอันเป็นภารกิจในทางการดำเนินการ จึงได้กระทำ
ไว้ล่วงหน้าเพื่อป้องกันมิให้เป็นการฝ่าฝืนและผิดกฎหมาย ผู้ถูกร้องมิได้มีเจตนาฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยง
กฎหมายแต่อย่างใด ส่วนการที่คณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ
ได้มีการประชุมในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ แล้วนำเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง นอกจากนี้
ยังมีการลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันฉบับลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ เกี่ยวกับการยุบ
พรรคการเมืองด้วยนั้นแต่ผู้ร้องยื่นคำร้องในคดีนี้เมื่อในวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ จึงเกิน ๑๕ วัน
ตามกฎหมาย คดีของผู้ร้องจึงขาดอายุความ

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญรับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง และส่งสำเนาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาดังกล่าวให้ผู้ร้องทราบ ผู้ร้องยื่นคำร้องชี้แจงเพิ่มเติมลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ว่า กรณีการมอบอำนาจให้นายรัฐกิจดำเนินการในเรื่องการจัดส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๐๐ นั้น ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองมีบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้อยู่แล้ว ส่วนข้อกล่าวอ้างว่าขาดอายุความ นั้น ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้องทราบถึงกรณีดังกล่าว ในการประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครั้งที่ ๑๑๒/๒๕๔๕ (๒๖) เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๕ เมื่อผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ จึงอยู่ภายในกำหนดระยะเวลา ๑๕ วัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองคดีจึงยังไม่ขาดอายุความ

คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสาม และวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ขึ้นใช้บังคับโดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงเพิ่มเติมและเอกสารประกอบของผู้ร้อง และคำชี้แจงข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องแล้ว เห็นว่าข้อเท็จจริงเพียงพอแก่การวินิจฉัยโดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนพยานหลักฐานของคู่กรณีแต่อย่างใด แต่เนื่องจากได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ จึงมีปัญหาเบื้องต้นที่จะต้องวินิจฉัยเสียก่อนว่าศาลรัฐธรรมนูญจะนำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้บังคับคดีนี้

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ วรรคสอง มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๕ เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับอยู่ในขณะที่ผู้ถูกร้องถูกกล่าวหาว่า ไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗ วรรคสอง มาตรา ๘๒ และมาตรา ๘๓ แม้จะเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในภายหลัง แต่ก็ไม่ได้บัญญัติขึ้นเพื่อให้มีผลแตกต่างจนทำให้ไม่เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองในเหตุเดียวกันได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ วรรคสอง มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๕ พิจารณาวินิจฉัยคดีนี้

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า มีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสองหรือไม่

เห็นว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี ๒๕๔๘ ภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๙ ต่อมาในวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๙ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับหนังสือของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๙ ส่งรายงานผลการดำเนินการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองของผู้ถูกร้อง ในรอบปี ๒๕๔๘ ซึ่งลงนามโดยรัฐกิจ กระแก้ว รองผู้อำนวยการพรรค ทำการแทนหัวหน้าพรรค โดยได้แนบหนังสือมอบอำนาจของพลเรือเอก ชัย สุวรรณภาพ หัวหน้าพรรค รวมทั้งได้มีหนังสือชี้แจงเหตุที่รายงานผลดังกล่าวล่าช้าซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมือง ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก โดยหัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะที่กำหนดให้ผู้ที่ทำการแทนพรรคการเมืองจะต้องเป็นหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคที่หัวหน้าพรรคมอบหมายเป็นหนังสือเท่านั้น ดังนั้น เมื่อนายรัฐกิจมิได้เป็นกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องจึงไม่สามารถมอบหมายให้นายรัฐกิจทำการแทนได้ เพราะเป็นกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว จึงไม่อาจนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๐๐ มาใช้บังคับได้ เมื่อนายรัฐกิจมิใช่ผู้แทนของผู้ถูกร้องตามกฎหมาย การกระทำใด ๆ ของนายรัฐกิจ จึงมิใช่เป็นการดำเนินการแทนผู้ถูกร้อง จึงถือว่าผู้ถูกร้องยังไม่ได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๘ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาข้ออ้างของผู้ถูกร้องในเรื่องเหตุของการยื่นคำร้องว่ามีเหตุสมควรหรือไม่ เพราะไม่ทำให้ผลของคำวินิจฉัยเปลี่ยนไป กรณีจึงมีเหตุที่จะตั้งยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องเกินกำหนดเวลา ๑๕ วัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสองหรือไม่ เห็นว่า วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง คือวันที่ผู้ร้องได้พิจารณาและเห็นชอบให้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญซึ่งในคดีนี้ คือวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๘ มิใช่วันที่คณะกรรมการดำเนินการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ประชุมตามที่ผู้ถูกร้องอ้าง เมื่อผู้ร้องยื่นคำร้องให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรควันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ จึงอยู่ภายในระยะเวลา ๑๕ วัน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ข้ออ้างของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น

โดยเหตุผลวินิจฉัยมาแล้ว อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคประเทศไทย ผู้ถูกร้อง

หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ